



nationale ombudsman

Rapport

Een onderzoek naar het proces rond een mededeling aan het CBR door de politie eenheid Den Haag

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over de regionale politie eenheid Den Haag gegrond.

Wat is de klacht?

Dit rapport gaat over de afhandeling door de politie van een eenzijdig ongeval dat plaatsvond op 27 december 2018. Wij beschrijven de klacht als volgt:

Verzoeker klaagt erover dat de politie de toedracht van het ongeval niet juist heeft weergegeven in haar mutatiereport en in de mededeling die naar het CBR is verzonden. Ook klaagt verzoeker erover dat de politie heeft geweigerd om op zijn verzoek de beschrijving van de feiten aan te passen. Tot slot klaagt verzoeker erover dat de politie heeft geweigerd zijn klacht hierover in behandeling te nemen.

Wat leest u verder in dit rapport?

Eerst geven wij een uitleg over de zogenoemde *vorderingsprocedure* die aanleiding gaf tot de klacht. Hierna volgt een uiteenzetting over eerder door de Nationale ombudsman uitgebrachte rapporten die het kader vormen voor een deel van de beoordeling van deze klacht (de ombudsprudentie).

Vervolgens leest u achtereenvolgens:

- wat zich heeft voorgedaan voorafgaand aan de klacht;
- een toelichting waarom de politie de klacht niet heeft behandeld;
- een toelichting van verzoeker op zijn klacht bij de Nationale ombudsman;
- het standpunt van de politiechef.

Hierna volgt een korte weergave van wat de Nationale ombudsman tijdens het onderzoek heeft vastgesteld, gevolgd door het oordeel van de Nationale ombudsman over de klacht.

Wat houdt de vorderingsprocedure in?

De mededeling op basis van artikel 130 Wegenverkeerswet 1994

De politie heeft een signalerende functie als het gaat om onveilig rijgedrag. Op grond van artikel 130 Wegenverkeerswet 1994 (WVW) kan, en in sommige gevallen moet, een politiemedewerker een schriftelijke mededeling aan het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR) doen, als bij de medewerker een vermoeden bestaat dat de bestuurder niet langer beschikt over de rijvaardigheid dan wel over de lichamelijke of geestelijke geschiktheid, vereist voor het besturen van het voertuig. Dit wordt ook wel de vorderingsprocedure of CBR-mededeling genoemd. De politie moet de CBR-mededeling zo spoedig mogelijk doen en onder vermelding van de feiten en omstandigheden die ten grondslag liggen aan het vermoeden dat iemand niet (meer) goed kan rijden.

Vaak doet de politie een CBR-mededeling als is geconstateerd dat een bestuurder onder invloed van alcohol of drugs was. De mededeling kan echter ook te maken hebben met het rijgedrag van de betrokkene. Hoewel mensen bij het behalen van hun rijbewijs hun rijvaardigheid hebben aangetoond, kan het immers voorkomen dat later aan die rijvaardigheid getwijfeld moet worden. Bijvoorbeeld wanneer iemand een aanrijding heeft veroorzaakt. Maar ook slingeren op de weg, te traag rijden, een ongeval veroorzaken door een verkeerd pedaal te gebruiken of onjuist in- of uitvoegen kan reden zijn voor een mededeling van de politie richting het CBR. Op basis van het tweede en derde lid van artikel 130 WVW mag de politie in sommige gevallen ook direct het rijbewijs van de bestuurder invorderen. Die beslissing kan worden genomen als de bestuurder de veiligheid op de weg zodanig in gevaar kan brengen dat hem of haar met onmiddellijke ingang de bevoegdheid dient te worden ontnomen langer als bestuurder aan het verkeer deel te nemen. De politie verstuurt een ingevorderd rijbewijs gelijktijdig met de schriftelijke mededeling aan het CBR.

Regeling maatregelen rijvaardigheid en geschiktheid 2011

In de Regeling maatregelen rijvaardigheid en geschiktheid 2011 is uitgewerkt op welke feiten en omstandigheden een CBR-mededeling gebaseerd moet zijn. Ook staat erin nader uitgewerkt in welke gevallen ook het rijbewijs door de politie mag worden ingevorderd. Onder meer kan een CBR-mededeling worden gedaan én het rijbewijs worden ingevorderd als

"betrokkene een aanrijding heeft veroorzaakt door het intrappen van het onjuiste pedaal of door het niet intrappen van het juiste pedaal". Dit staat vermeld in artikel 5 onder h.

Maatregelen: cursus en/of onderzoek

Het CBR bekijkt of de CBR-mededeling op minimaal één van de in de Regeling maatregelen rijvaardigheid en geschiktheid 2011 genoemde gronden is gedaan en beslist vervolgens of het een maatregel oplegt en zo ja, welke. Een maatregel kan zijn een cursus en/of een onderzoek. Een cursus is bijvoorbeeld de cursus over alcohol en verkeer (EMA). Een onderzoek kan zijn een onderzoek naar alcohol- of drugsgebruik, een medisch onderzoek, of een onderzoek naar de rijvaardigheid (theorie en praktijk). Als de betrokkene het niet eens is met de opgelegde maatregel, dan kan hij daartegen bezwaar maken bij het CBR. Daarna is eventueel ook nog beroep bij de rechter mogelijk. Het CBR kan ook besluiten om geen maatregel op te leggen als de CBR-mededeling van de politie als onvoldoende basis daarvoor wordt beschouwd. Wordt er geen maatregel opgelegd, dan krijgt de betrokkene het rijbewijs direct terug als de politie dat had ingenomen. Naast de vorderingsprocedure kan de betrokkene ook te maken krijgen met strafrechtelijke maatregelen vanwege zijn rijgedrag, zoals een boete of een rijontzegging.

De kosten voor het opleggen van een maatregel en eventueel onderzoek komen volgens de regeling voor rekening van de bestuurder.

Welke ombudsprudentie speelt een rol?

In rapport 2016/127, en in vervolg daarop in 2019/044, boog de Nationale ombudsman zich eerder over klachten over het verloop van de vorderingsprocedure. De Nationale ombudsman stelde in deze rapporten het volgende vast.

Aan het belang van verkeersveiligheid wordt door de wetgever veel waarde gehecht. Daarom is het doen van mededelingen aan het CBR door (onder andere) de politie laagdrempelig geregeld. Een vermoeden van gebrek aan de rijvaardigheid of rijgeschiktheid is al voldoende. Wanneer iemand bijvoorbeeld te traag rijdt kan dit al reden zijn om een mededeling te doen.

De ombudsman ziet dat een mededeling aan het CBR voor betrokken bestuurders ingrijpend kan zijn. Het rijbewijs kan (tijdelijk) worden ingetrokken en er kunnen hoge kosten voor rekening komen van de betrokkene. Hij acht daarom een zorgvuldige procedure van belang, waarbij ook de betrokkene de kans krijgt zijn kant van het verhaal te vertellen.

Voor een beoordeling door het CBR is de mededeling van de politie leidend. Een mededeling leidt in veel gevallen tot een maatregel, zoals een medisch onderzoek, een cursus of een rijtest en tegelijk de voorlopige schorsing van het rijbewijs. Het CBR neemt een beslissing over een maatregel vaak zonder de betrokkene te horen. In een beroepsprocedure beoordeelt de bestuursrechter de besluitvorming marginaal en in veel gevallen komt de bestuursrechter zelfs niet toe aan de inhoudelijke beoordeling, omdat het belang van die beoordeling ontbreekt als de rijtest of het onderzoek inmiddels heeft plaatsgevonden en heeft uitgewezen of iemand rijgeschikt en/of rijvaardig is.

De Nationale ombudsman pleitte in de rapporten voor meer aandacht voor het perspectief van de betrokken bestuurders. De politie gaf in het onderzoek aan het als haar taak te zien om bij twijfel aan de rijvaardigheid de automobilist de gelegenheid te bieden om zijn kant van het verhaal te vertellen (hoor en wederhoor), de visie van de automobilist op te nemen in de mededeling of het proces-verbaal dat als bijlage bij de mededeling kan worden gevoegd.

Uit het bovenstaande volgt waar de ruimte ligt voor klachtbehandeling door de politie en de Nationale ombudsman als het gaat om klachten die te maken hebben met de vorderingsprocedure. Het gaat erom of de politie de bestuurder in voldoende mate heeft betrokken en hem goed heeft geïnformeerd over de reden(en) van de CBR-mededeling. Daarbij kijkt de ombudsman inhoudelijk alleen of de motivering niet geheel onredelijk is gezien de feiten en omstandigheden van het geval en is terug te voeren op de wet- en regelgeving. Verder gaat het erom of de politie het CBR een adequaat beeld heeft gegeven van haar bevindingen en van verzoekers standpunt.

Wat ging er aan de klacht vooraf?

Op 27 december 2018 vond een eenzijdig ongeval plaats. Verzoeker reed in zijn auto met zijn echtgenote als medepassagier. Hij keerde bij een kruising zijn auto en reed vervolgens tegen de voorgevel aan van een woning, doordat hij in plaats van het rempedaal het gaspedaal intrapte. Er kwamen drie politiemedewerkers van de eenheid Den Haag ter plaatse. Een van hen (verder A. te noemen) maakte van dit eenzijdige ongeval een mutatiereport op waarin hij een toelichting gaf op het incident. Hij tekende daarin op dat de bestuurder bij een kruispunt aankwam en zijn weg rechtdoor wilde vervolgen, waarna "de bestuurder op het kruispunt beknelde raakte met zijn prothese onder zijn pedaal en niet meer op tijd kon remmen". Ook legde hij vast dat er geen getuigen waren van het ongeval.

De politie nam het rijbewijs op dat moment niet in, maar maakte wel een mededeling aan het CBR op van het vermoeden dat verzoeker niet voldoende rijvaardig of rijgeschikt meer was. De betrokken politiemedewerker A. legde in de mededeling (in afwijking van het mutatiereport) vast dat verzoeker op een kruispunt reed, linksaf wilde slaan en toen rechtdoor reed tegen de gevel van een woning. Als oorzaak voor het ongeval gaf hij ook hier aan dat de prothese van verzoeker onder het pedaal was komen vast te zitten.

Het CBR nam op basis van de mededeling van de politie op 8 februari 2019 het besluit om verzoeker een medisch onderzoek op te leggen en nam het rijbewijs voorlopig in.

Verzoeker sprak op 15 februari 2019 met politiemedewerker A. Hij klaagde er bij A. over dat de toedracht van het ongeval niet juist was beschreven. Verzoeker sprak er ook over dat hem ter plaatse niets was gevraagd over de prothese en de aanpassing van de auto, hoewel er een aantekening op zijn rijbewijs staat. Hij verzocht A. om een rectificatie te sturen aan het CBR. De politiemedewerker liet weten dat hij dit niet kon doen, omdat hij een ambtsedige melding had opgemaakt die niet kon worden teruggedraaid. Hier liet de politiemedewerker het bij.

Verzoeker diende op 17 februari 2019 een bezwaar in tegen dit besluit, omdat de mededeling van de politiemedewerker volgens hem onjuist was. De prothese kon niet de aanleiding geweest zijn voor de aanrijding, omdat de prothese niet onder het pedaal kan komen. De prothese ligt bij het autorijden aan zijn rechterzijde, behoort bij zijn rechterbeen en gebruikt hij bij het autorijden niet. Naar aanleiding van de informatie die verzoeker gaf, nam het CBR een nieuw besluit, omdat een medisch onderzoek niet nodig was. Het CBR stelde in de bezwaarprocedure namelijk vast dat de prothese niet de aanleiding was voor de aanrijding. Wel legde het CBR verzoeker een onderzoek op naar zijn rijvaardigheid. Hij moest hiervoor een rijtest afleggen. De kosten van het opleggen van de maatregel (zo'n € 400,-) en van de rijtest (ruim € 200,-) plus bijkomende kosten (zoals huur lesauto, rijlessen, een tweede rijtest, de kosten voor een nieuw rijbewijs) kwamen voor verzoekers rekening.

Na afronding van het onderzoek door het CBR, ongeveer zeven maanden na het ongeval, ontving verzoeker het rijbewijs terug.

Verzoeker diende vervolgens een schriftelijke klacht in bij de politie over de foutieve informatieverstrekking door de politiemedewerker aan het CBR en de weigering om die informatie te rectificeren. Hij zond een overzicht van de kosten mee die hij na de melding in zijn ogen onterecht had moeten maken om het rijbewijs weer terug te krijgen. De politie verklaarde zijn klacht met een brief van 11 augustus 2019 niet-ontvankelijk omdat de klacht niet zou gaan over concrete gedragingen van een politiemedewerker maar zich richtte tegen de manier waarop de politie vast beleid uitvoert.

Verzoeker nam hierover telefonisch contact op met de klachtcoördinator. Nadat hij de klachtcoördinator had gesproken nam de politie verzoekers klacht in behandeling als een schadeverzoek. Het schadeverzoek werd met een brief van 13 augustus 2019 afgewezen.

Waarom geen klachtbehandeling door de politie?

In de brief van 11 augustus 2019, waarin de politie verzoekers klacht niet-ontvankelijk verklaarde, lichtte de politie toe dat de betrokken politiemedewerkers vermoedden dat verzoekers rijvaardigheid niet meer voldeed aan de wettelijke eisen. Met zo'n feitelijke constatering begint de vorderingsprocedure. Als de politie deze feitelijke constatering doet dan informeert zij het CBR door middel van een de zogenoemde mededeling. Het CBR onderneemt verdere actie. Tegen een

besluit van het CBR kan bezwaar worden gemaakt. Klachtbehandeling is daarvoor niet bedoeld, zo liet de politie in de brief weten.

Verzoeker wendde zich na de afwijzing door de politie tot de Nationale ombudsman. De Nationale ombudsman stelt vast dat de klacht wel voor klachtbehandeling in aanmerking komt. De klacht van verzoeker gaat immers niet alleen over de gevolgen van de in verzoekers ogen onjuiste mededeling, maar ook over de zorgvuldigheid van de politie bij het opmaken van het mutatie rapport en van de mededeling aan het CBR. Daarom komt deze klacht voor behandeling in aanmerking, los van het feit dat verzoeker tegen het besluit van het CBR bezwaar kon maken.

De Nationale ombudsman verzocht de politie de klacht alsnog volgens hun klachtprocedure te behandelen.

De politie bleef echter bij haar standpunt dat de klacht niet voor klachtbehandeling in aanmerking komt. Zij liet weten dat verzoeker "uitsluitend klaagt over de in zijn ogen onjuiste informatieverstrekking door de politiemedewerker aan het CBR en niet over de vorderingsprocedure of de informatieverstrekking". Het zou, zo stelt de politie: "een verschil betreffen in nuancering waarbij zowel de door klager opgegeven oorzaak, het verkeerde pedaal ingedrukt, als de door de politiemedewerkers veronderstelde toedracht, het niet intrappen van het juiste pedaal, onder de beschrijving van artikel 5 onder h van de genoemde regeling valt". Om klager tegemoet te komen hadden de betrokken politiemedewerkers het rijbewijs van verzoeker niet direct ingevorderd, hoewel dat wettelijk gezien had gekund. De betrokken politiemedewerker had bovendien uitgebreid gesproken met verzoeker en hem geïnformeerd over de procedure en de mededeling.

De Nationale ombudsman nam hierna de klacht zelf in onderzoek en betrok daarbij ook de weigering van de politie om de klacht te behandelen.

Hoe lichtte verzoeker zijn klacht bij de Nationale ombudsman toe?

Verzoeker verwijt politiemedewerker A. dat hij door verkeerde bewoordingen in het mutatie rapport en de CBR-mededeling zijn rijbewijs heeft moeten inleveren en het zeven maanden kwijt is geweest. De politiemedewerker kon niet hebben geconstateerd dat zijn prothese onder het pedaal zou hebben vastgezet.

Verzoeker lichtte toe dat hij een aangepaste auto heeft waarin hij zowel gas geeft als remt met de linkervoet. Hij heeft de prothese aan zijn rechterbeen. Dit prothesebeen ligt bij het autorijden rechts naast hem. Hij gebruikt dit been niet bij het autorijden. En het is volgens verzoeker onmogelijk dat het onder het gaspedaal kan terechtkomen dat zich immers aan de linkerkant bevindt. De ware toedracht is volgens verzoeker dat hij tijdens het keren van de auto op de kruising door het draaien van zijn lichaam (waardoor ook zijn linkervoet meedraaide) met die linkervoet per ongeluk het gaspedaal in plaats van de rem intrapte.

Ook kon de politiemedewerker niet constateren dat de prothese onder het pedaal vast zat, omdat hij de auto al had verlaten toen de politiemedewerkers arriveerden.

Ten slotte zouden de politiemedewerkers hem niets hebben gevraagd over de toedracht en de prothese, maar alleen foto's hebben gemaakt van de voor- en achterzijde van zijn rijbewijs. Hij, noch zijn echtgenote, zouden ter plaatse met iemand over de toedracht hebben gesproken. Hij was daar juist verbaasd over. Uit de beschrijving van de verkeerssituatie in de CBR-mededeling blijkt voor verzoeker ook duidelijk dat er niet met hem of met zijn echtgenote is gesproken over de toedracht.

De beschrijving van de verkeerssituatie klopt namelijk volgens verzoeker ook niet. De tekst van de politie luidt dat hij op een kruispunt reed en naar links wilde afslaan, waarna hij tegen de gevel van een woning reed. De werkelijke toedracht was volgens verzoeker dat hij op de kruising keerde en toen tegen de gevel van de woning reed.

Uit het gesprek dat hij later met de politiemedewerker voerde, bleek volgens verzoeker ook duidelijk dat deze niet wist aan welk been hij een prothese had. Verzoeker concludeerde uit het gesprek dat de politiemedewerker niet zeker was van zijn zaak. Hij wilde op zijn verzoek echter het mutatie rapport en de CBR-mededeling niet rectificeren of contact opnemen met het CBR, omdat hij de mededeling ambtsedig had opgemaakt.

Hoe reageerde de politiechef?

Over de onjuiste weergave in het proces-verbaal

De politiechef liet weten dat na het voorval politiemedewerkers ter plaatse kwamen. Een van deze medewerkers (A.) nam direct na het voorval op 27 december 2018 het mutatie rapport op. Op verzoek van de teamchef heeft een van de andere politiemedewerkers (verder B. te noemen) op 4 maart 2020, in het kader van de klachtbehandeling door de Nationale ombudsman, een proces-verbaal van bevindingen opgemaakt van wat hij zich herinnerde van het voorval. Deze bevindingen onderschrijven de bevindingen in het mutatie rapport, aldus de politiechef. De politiemedewerker (B.) heeft in het proces-verbaal van bevindingen opgenomen dat hij zich herinnert dat verzoeker tegenover zijn collega (A.) zelf een verklaring heeft afgelegd over de toedracht van het ongeval en het feit dat zijn prothese (mede) de oorzaak van het ongeval was. Hij verklaart ook dat als verzoeker zelf niet over de prothese was begonnen hij niet eens had geweten dat verzoeker een prothese had. Hij heeft voornamelijk ter plekke een veilige werkplek georganiseerd en de opvang van verzoekers echtgenote op zich genomen. Hij had met haar gesproken over onder meer het feit dat ze ernstig ziek was. Er was volgens de politiechef dus voor verzoeker en zijn echtgenote na het ongeval voldoende gelegenheid om hun kant van het verhaal te vertellen. Dat verzoekers verklaring uiterst summier is opgenomen, wil niet zeggen dat hij niet in de gelegenheid is gesteld een verklaring te geven.

Louter het feit dat verzoeker achteraf aangeeft dat hij van mening is dat de informatie niet juist is, geeft de politiechef geen aanleiding te twijfelen aan de inhoud van het mutatie rapport en de CBR-mededeling. De betrokken politiemedewerker heeft daarin zijn professionele bevindingen verwoord, gebaseerd op de afgelegde verklaring van verzoeker over de toedracht van het ongeval.

De politiechef gaf aan dat het feit dat het CBR in de bezwaarprocedure heeft geconcludeerd dat de prothese niet de aanleiding was voor de aanrijding, niet maakt dat de politie niet behoorlijk heeft gehandeld met het doen van de CBR-mededeling. Het betekent volgens de politiechef evenmin dat de professionele bevinding van de politiemedewerker onjuist of onzorgvuldig is geweest.

De politiechef vindt de klacht dat de toedracht van het ongeval onjuist is weergegeven in het mutatie rapport en de CBR-mededeling niet gegrond.

Over de weigering tot rectificatie

De politiechef geeft aan dat politiemedewerker A. aan het mondelinge verzoek om rectificatie geen gehoor heeft gegeven. De medewerker heeft verzoeker daarbij niet gewezen op het recht tot rectificatie waarvoor een schriftelijk verzoek kan worden ingediend bij de Privacy Desk. Het was wellicht zorgvuldiger geweest als de medewerker verzoeker op het rectificatierecht had gewezen, maar het had geen gevolgen gehad voor de CBR-mededeling. De politiechef wijst erop dat het rectificatierecht niet is bedoeld voor het corrigeren van professionele indrukken, meningen, en conclusies waarmee verzoeker het niet eens is. De CBR-mededeling is terecht opgemaakt. En verzoeker had de mogelijkheid bij het CBR in bezwaar zijn zienswijze over de toedracht van het ongeval kenbaar te maken.

Ook op dit punt acht de politiechef de klacht ongegrond.

Over de klachtbehandeling

Verzoeker diende op 9 augustus 2019 een klacht in toen de bezwaarprocedure bij het CBR al was afgerond. Op 12 augustus sprak hij met de klachtencoördinator. In het gesprek met de klachtencoördinator gaf verzoeker volgens de politiechef aan dat hij een bezwaarprocedure was gestart en dat zijn klacht vooral moest worden beschouwd als een schadeverzoek. De klachtencoördinator heeft het schadeverzoek vervolgens overgedragen aan de afdeling Schade.

De politiechef deelt de stellingname van de Nationale ombudsman niet dat de klacht, los van de mogelijkheid dat tegen een maatregel in bezwaar kan worden gegaan, in behandeling had moet worden genomen. Een bestuursorgaan is op grond van de Algemene wet bestuursrecht wettelijk niet verplicht een klacht te behandelen indien deze betrekking heeft op een gedraging waartegen bezwaar kon worden gemaakt.

De politiechef haalt aan dat de Nationale ombudsman in zijn rapport 2019/044 heeft gesteld dat er ruimte is voor klachtbehandeling omdat een bezwaarprocedure tegen een maatregel van het CBR in de praktijk vaak weinig zinvol blijkt.

Dit gaat echter in verzoekers geval niet op. Verzoeker is niet in zijn processuele kansen geschaad door het niet in behandeling nemen van zijn klacht. De bezwaarprocedure bleek voor verzoeker wel degelijk zinvol te zijn. Om na een afgeronde en voor verzoeker succesvolle bezwaarprocedure alsnog een klachtprocedure te starten, heeft geen meerwaarde, aldus de politiechef. De klachtprocedure is volgens hem "niet bedoeld om achteraf de afgeronde, succesvolle bezwaarprocedure over te doen en/of te toetsen".

Ook op dit punt vindt de politiechef de klacht daarom ongegrond.

Hij is wel van mening dat de klachtbehandeling in eerste instantie op een onjuiste grond is afgewezen. De klachtbehandeling had niet moeten worden afgewezen op grond van het feit dat die niet zou gaan over concrete gedragingen van een of meer politieambtenaren, maar over de uitvoering van beleid. Hij had volgens de politiechef moeten worden afgewezen op grond van de Algemene wet bestuursrecht, waarin is geregeld dat klachtbehandeling niet verplicht is als bezwaar kon of beroep kan worden ingesteld.

Tot slot

De politiechef wijst er nog op dat de CBR-melding terecht is opgemaakt op grond van artikel 5 onder h van de Regeling maatregelen rijvaardigheid en geschiktheid 2011, omdat daarin expliciet wordt vermeld dat het rijbewijs kan worden ingevorderd en een mededeling moet worden opgemaakt als een aanrijding wordt veroorzaakt door het intrappen van het onjuiste pedaal. De politiechef kan zich niet vinden in verzoekers stelling dat hij onnodig kosten heeft moeten maken door verkeerde informatieverstrekking in de mededeling van de politie aan het CBR. De kosten voor de procedure kan verzoeker daarom niet verhalen op de politie.

De politiechef liet ten slotte weten dat hij naar aanleiding van de klacht wel binnen de politieorganisatie aandacht zal vragen voor zorgvuldiger registratie bij het opmaken van een CBR-mededeling. Hij gaf aan de Nationale ombudsman te volgen, die in het rapport 2019/044 gewezen heeft op het belang hiervan.

Hoe reageerde verzoeker?

Verzoeker herhaalde in zijn reactie nogmaals zijn standpunt en voegde hieraan toe dat in het proces-verbaal van bevindingen van 4 maart 2020 dat in het kader van dit onderzoek was opgemaakt volgens hem dus ook ten onrechte vermeld staat dat hij een verklaring zou hebben afgelegd over de toedracht van het ongeval. Dit is niet gebeurd. Daarom is ook in dit proces-verbaal van bevindingen geen juiste weergave gegeven van de toedracht en van de oorzaak van het ongeval.

Ten slotte stelt verzoeker nog dat hij geen inzage heeft gehad in het mutatie rapport. Hem zou niet zijn meegedeeld dat een mutatie rapport was opgemaakt. Dan zou er niet in gestaan hebben wat er nu in staat over het ontstaan van het ongeval.

Wat heeft de Nationale ombudsman vastgesteld?

Er bestaat een discrepantie tussen de versie van verzoeker en die van de betrokken politiemedewerkers over hetgeen zich voordeed na het ongeval. Is er wel of geen verklaring aan verzoeker of zijn echtgenote gevraagd, is er wel of niet gesproken over de aanpassing van de auto en de prothese? Heeft verzoeker wel of niet zelf aangegeven dat de prothese te maken had met het ongeval?

Uit de documentatie die is opgemaakt tijdens of kort na het ongeval blijkt niet of aan verzoeker een verklaring is gevraagd. Deze is in elk geval niet, ook niet summier, opgenomen in het mutatie rapport, noch in de CBR-mededeling van politiemedewerker A. Alleen uit het proces-verbaal van bevindingen – dat politiemedewerker B. heeft opgetekend na een tijdsverloop van ruim anderhalf jaar na het ongeval en dat is gebaseerd op zijn herinneringen – zou kunnen worden opgemaakt dat wel een verklaring aan verzoeker is gevraagd. Dit overtuigt niet zonder meer, nu in het mutatie rapport en

de mededeling geen verklaring van verzoeker is opgenomen en verzoeker zelf een afwijkend en overtuigend verhaal heeft over de toedracht. Zijn verhaal heeft ertoe geleid dat het CBR een nieuw besluit heeft genomen na de constatering dat de prothese niet de oorzaak was van de aanrijding. Het CBR en de politie hebben niet tegengesproken dat de prothese bij het rechterbeen hoort en de bediening van gas en rem zich aan de linkerkant bevindt. Verzoeker heeft daarbij een plausibele verklaring gegeven voor wat volgens hem wel is gebeurd.

We kunnen echter niet zonder meer vaststellen of wel of geen verklaring aan verzoeker is gevraagd nu de versies van de betrokkenen elkaar op dit punt tegenspreken.

Uit het mutatie rapport en de CBR-mededeling blijkt dat niet in alle opzichten accuraat is verwoord welke verkeersbewegingen verzoeker heeft gemaakt. De beschrijving van de toedracht in het mutatie rapport wijkt af van de beschrijving in de CBR-mededeling en wijkt ook af van de beschrijving van verzoeker.

Hoe luidt het oordeel van de Nationale ombudsman?

De Nationale ombudsman stelt voorop dat de politie terecht een melding kon maken aan het CBR over het vermoeden dat verzoeker niet meer voldoende rijgeschikt of rijvaardig was. Hiervoor bestond een wettelijk basis. De mededeling aan het CBR kon worden gebaseerd op het veroorzaken van een eenzijdig ongeval door het gebruiken van het onjuiste pedaal. Dit staat los van de werkelijke toedracht van het ongeval. Dat de gevolgen van de melding, zoals de kosten voor de oplegging en een rijtest, voor verzoekers rekening moesten komen, volgt eveneens uit de toepasselijke wet- en regelgeving. Dit valt daarom buiten de beoordeling van de Nationale ombudsman.

De Nationale ombudsman kijkt in dit rapport naar de klacht:

- dat de politie de toedracht van het ongeval niet juist heeft weergegeven in haar mutatie rapport en in de mededeling die naar het CBR is verzonden;
- dat de politie heeft geweigerd om op zijn verzoek de beschrijving van de feiten aan te passen;
- dat de politie heeft geweigerd verzoekers klacht in behandeling te nemen.

De ombudsman toetst de eerste twee klachtonderdelen aan het behoorlijkheidsvereiste van fair play. Dit vereiste houdt in dat de overheid de burger de mogelijkheid geeft om zijn procedurele kansen te benutten en daarbij zorgt voor een eerlijke gang van zaken. Dat betekent onder meer dat overheidsinstanties betrokkenen vooraf actief informeren en de gelegenheid van hoor- en wederhoor bieden als zij stappen ondernemen die kunnen leiden tot een beslissing die voor de betrokken burger ingrijpend kan zijn.

Het derde klachtonderdeel toetst de ombudsman aan de normen voor professionele klachtbehandeling zoals hij die uiteengezet heeft in zijn 'Ombudsvisie op professionele klachtbehandeling'¹.

De weergave in het mutatie rapport

Zoals de ombudsman in zijn rapporten 2016/127 en 2019/44 weergaf, acht hij een zorgvuldige procedure bij het opmaken van een CBR-mededeling van belang. Daar hoort bij dat een betrokken bestuurder de kans krijgt zijn kant van het verhaal te vertellen. Of dat hier is gebeurd is, vanwege de tegenstrijdige verklaringen in deze zaak, niet zonder meer vast te stellen. Wel geldt dat in de mededeling zorgvuldig moet worden geregistreerd wat de aanleiding is geweest voor het doen van de mededeling. Daar hoort ook de registratie bij van het verhaal van de bestuurder. Een accurate registratie van de toedracht en een duidelijke verklaring van de bestuurder kan het invorderen van een rijbewijs en een onnodige bezwaarprocedure voorkomen.

De zaak van verzoeker illustreert waarom die zorgvuldigheid van belang is. Het opnemen van een verklaring van verzoeker in de mededeling aan het CBR had het opleggen van het medisch onderzoek en het voeren van de bezwaarprocedure voorkomen. Nu bleek pas in de bezwaarprocedure dat een medisch onderzoek niet nodig was.

De ombudsman oordeelt dat het onjuist is dat de politie geen verklaring van verzoeker heeft opgenomen in het mutatie rapport en in de mededeling aan het CBR.

Hiermee heeft de politie het vereiste van fair play geschonden.

¹ Rapport 2018/005 'Ombudsvisie op professionele klachtbehandeling', publicatiedatum 19 maart 2018. Via www.nationaleombudsman.nl. 201901033
201921676

Dit klachtonderdeel is gegrond.

De aanpassing van de feitenbeschrijving

Ook al past de politie een ambtsedig opgemaakte verklaring niet aan en kan alleen om correctie van de feiten worden gevraagd en niet om aanpassing van indrukken, opvattingen en conclusies, dan zijn er andere mogelijkheden om een verklaring van een bestuurder over de feiten alsnog te betrekken bij een mededeling aan het CBR. Niets staat eraan in de weg om aan een mutatie-rapport en aan een CBR-mededeling naderhand alsnog als aanvulling de verklaring van een bestuurder toe te voegen en deze na te zenden aan het CBR. Zolang het CBR nog een besluit moet nemen naar aanleiding van de mededeling, of zelfs wanneer een bestuurder nog een bezwaarschrift kan indienen, moet de politie het verzuim herstellen. Dit, omdat het ontbreken van de verklaring gevolgen kan hebben voor de beslissing die het CBR neemt. Toen verzoeker in het gesprek met de politiemedewerker aangaf dat hij de beschrijving van de toedracht onjuist vond, had de politie dat moment moeten aangrijpen om het verzuim te herstellen. Door dit na te laten, heeft zij het vereiste van fair play geschonden.

Dit klachtonderdeel is gegrond.

De klachtbehandeling

De ombudsman heeft in zijn 'Ombudsvisie op professionele klachtbehandeling' (hierna: de Ombudsvisie) beschreven wat de burger mag verwachten van klachtbehandeling door de overheid.

Hij heeft in de Ombudsvisie onder meer uiteengezet dat voor een effectieve klachtbehandeling nodig is dat een overheidsinstantie weet wat de kern van een klacht is en daarvoor door de ogen van de burger kijkt. Een burger mag van een overheidsinstantie verwachten dat deze een klacht zorgvuldig verkent en zo nodig onderzoekt. Ook dient een overheidsinstantie een burger tussentijds te berichten over de voortgang van het onderzoek. Daarnaast moet de overheidsinstantie het oordeel over een klacht duidelijk motiveren. Verder is van belang dat een overheidsinstantie indien nodig excuses aanbiedt en ook leert van een klacht. In de Ombudsvisie heeft de ombudsman de onderstaande stappen van klachtbehandeling opgenomen:

1. Sta open voor klachten.

Dat betekent de mogelijkheid bieden om klachten in te dienen, maar ook alert zijn en zelf klachten op tijd herkennen.

2. Verken het probleem.

Wat is de kern van de klacht, gezien vanuit het oogpunt van de burger?

3. Los het probleem op.

Kijk samen of er een oplossing mogelijk is; zo kan de klacht vaak verholpen worden.

4. Of geef een oordeel.

Het kan zijn dat er een onderzoek gestart moet worden. Om zo een oordeel over de klacht te kunnen geven.

5. Rond goed af.

Motiveer de behandeling van de klacht en de uitkomst ervan. En laat ook weten wat de organisatie zelf van de klacht heeft geleerd.

De ombudsman gaat in zijn oordeel over de wijze waarop de politie is omgegaan met verzoekers klacht uit van de stappen die gelden voor professionele klachtbehandeling. Hij kijkt in dit geval met name naar het openstaan voor een klacht, de verkenning van de klacht, het bezien vanuit het oogpunt van verzoeker, het zoeken naar een oplossing of het onderzoeken en beoordelen van de klacht.

De politie heeft op drie momenten verzoekers klacht niet in behandeling genomen.

Allereerst was dat zo toen verzoeker in contact kwam met politiemedewerker A. over zijn klacht. Deze heeft verzoekers klacht niet als zodanig herkend en daarom niet doorgeleid, noch gekeken naar een oplossing. Hij heeft slechts laten weten dat hij het mutatie-rapport en de CBR-mededeling niet kon aanpassen.

In tweede instantie wees de politie verzoekers klacht af op een onjuiste grond. De klacht betrof, in tegenstelling tot wat de politie aanvoerde, wel degelijk een concrete gedraging van een politiemedewerker, namelijk de wijze van registreren in het mutatie-rapport en de CBR-mededeling.

In de derde plaats verwees de politiechef naar de Algemene wet bestuursrecht waarin staat dat klachtbehandeling niet verplicht is als er bezwaar en beroep kan/kon worden ingesteld. In dit geval stond bezwaar open tegen het besluit van het CBR om een medisch onderzoek op te leggen. Hiermee miskent de politiechef dat de klacht zich richtte op de wijze waarop de politiemedewerker het voorval had geregistreerd, en niet op het besluit van het CBR.

De politiechef onderkent in zijn reactie het belang van een zorgvuldiger registratie wel, aangezien hij hiervoor in de politieorganisatie aandacht zal vragen. Dat is te prijzen, maar valt niet te rijmen met het feit dat hij klachtbehandeling voor de klacht van verzoeker over de wijze van registreren niet aan de orde vond.

Bovenstaande betekent dat de politie verzoekers klacht bij drie gelegenheden niet, en op onjuiste gronden niet als klacht in behandeling heeft genomen. Daarmee heeft de politie alle keren niet gehandeld in overeenstemming met de normen voor professionele klachtbehandeling. De klacht had direct bij het eerste contact moeten leiden tot klachtbehandeling.

Ook dit klachtonderdeel is gegrond.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de politie-eenheid Den Haag is gegrond, wegens schending van het behoorlijkheidsvereiste van fair play en wegens schending van de normen van professionele klachtbehandeling.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen